

secundarium. Materiale primarium est, quod primarii consideratur, e. g. DEUS in Theologia: alia sunt secundaria. Formale primarium est primarium motivum: & secundarium est motivum secundarium.

302. Objectum formale dividitur in *physice motivum.* & *intentionaliter motivum.* Illud est, quod phylec influit in productionem cognitionis, sive per ipsum, sive per speciem à se emissam. Alterum est, quod nullum praetar influxum, sed tantum extrinso, ob quam quis huic, vel illi rei affinitat, aut eam cognoscit. Gormaz addit, per identitatem motivum, quando se vellet objectum sit identificatum cum cognitione: & ita se habet essentia Divina respectu cognitionis sui ipsius. Dividitur iterum objectum formale in *pure terminatum,* & *determinatum.* Illud est, quod pure terminat tantum ratio cognitionis, seu actum potentia cognoscitive jam ex se ad illud objectum cognoscendum determinata. Alterum est, quod poterit cognitionis indifferenter ad cognoscendum, vel non cognoscendum determinat.

303. Ex his habetur 1. nullum objectum formale esse physicem motivum respectu cognitionis Divinae; quia nullum potest præstare influxum physicum: adeoque omnia sunt tantum intentionali motiva. 2. nullum creaturam esse objectum per identitatem motivum respectu cognitionis Divinae; quia nulla identificatur; nam etiam dato, quod scientia contingens compleatur per aliquod extrinsecum creatum, per hoc tamen complementum DEUS non cognoscit, sed per solam suam perfectissimam, & simpliciter infinitam quas formam cognitionis; & complementum juxta suos Patronos non est constitutum ipsius cognitionis, sed tantum applicatio eiusdem ad objectum: quare, sicut applicatio ignis non urit, ita hoc complementum non cognoscit, neque se ipsum, adeoque non est simul cognitio, & objectum cognitionis.

304. Tertio habetur, respectu scientie Divinae necessaria tantum dari objectum formale pure terminatum; cum enim intellectus Divinus nullo modo sit indifferens, sed necessitatis ad objectum determinari; quamvis enim veritas necessaria ex se sufficiat ad determinandum intellectum, non potest tamen determinare jam actu determinatum. 4. at vero respectu scientie Divina libera, vel contingentis dari objectum formale determinatum; nam ad objecta contingentia cognoscenda intellectus Divinus est indifferens; si enim abessent, uti possunt, DEUS ea non cognoscet, quin mutaretur: ergo debet per illa objecta determinari. Et hinc actus nostri liberi sunt objectum formale intentionali motivum determinatum scientie Divinae; nam ipsi determinant ad scientiam, non vero scientiam ad ipsos. His positis

305. Dico 1. Objectum materiale scientie Divina est tum ipse DEUS, tum creatura omnes, possibilis, & existentes, & omnia, que cognoscibilia sunt, ita certissima omnium. Prob. 1. Corin. 2. v. 10. dicitur *Spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda DEI;* 2. DEUS est valde ignorans, si se ipsum, quamvis pulcherrimum objectum nesciret. Quod autem alia omnia co-

gnoscat, adeoque ea sint objectum materiales scientie Divinae, jam probatum est à num. 276. Et confirm. ulterius sic. Intellectus Divinus debet esse summum perfectus in vi cognoscitiva: ergo debet esse cognoscitivus omnis cognoscibilis, prob. cons. alias est capax nescientia, vel ignorantia, quae utique ipsum dedecet, eisque consequenter repugnat. Est autem DEUS ipsum objectum suum primarium, creature vero sunt secundarium.

306. Dico 2. DEUS seipsum comprehendit: creaturas vero supercomprehendit. Prob. 1. pars. S. Thomas 1. part. quest. 12. art. 7. in corp. ait: *Illud enim comprehendit, quod per se cognoscitur: perfecte autem cognoscitur, quod tantum cognoscitur, quantum est cognoscibile.* Ex hoc autem tradunt, cognitionem ilam esse comprehensivam, quae in ratione cognoscendi, vel representandi, est tam perfecta, quam perfectum est objectum in ratione cognoscendi: atque cognitione Divina, utpote realiter DEO identificata, & infinitè perfecta, est in sua ratione cognoscendi tam perfecta, quam DEUS in ratione cognoscibili: ergo.

307. Prob. jam 2. da pars. Cognitione Divina infinita in ratione cognoscendi hoc ipso infinitum superat omnem cognoscibilitatem finitam cuiuscunq; creatura, adeoque istam excedit, & supercomprehendit. Addendum, quod DEUS cognoscit omnes creaturas simul, si non simulatae objecti, seu per modum infiniti categoriaci (de qua re longa est disputatio apud Philosophos) tamen similitudine cognitionis: hoc est, non cognoscit eas successivè, seu cognoscendo nunc unam, postea aliam, sicut homines successivè discere solent; quod utique DEUM maximè dedecet; sed omnis cognitionis, quae datur in DEO, simul ab alterno datur.

308. Dico 3. Objectum formale cognitionis Divina est DEUS, & aliquando etiam creatura. Prob. DEUS cognoscit se existere; quia exigit, ergo sibi ipsi est ratio, seu motivum formale. Pariter aliquando cognoscit, & affirmat creaturas, præterim actus nostros liberos; quia dantur non enim actus nostri liberi dantur; quia cognoscitur à DEO: sed vicissim cognoscuntur; quia dantur; adeoque, si interrogaretur DEUS, cur cognoscet illum, vel illum actum librum, posset respondere: quia exigit: ergo sunt objectum formale intentionaliter motivum ex num. 302.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

309. O B. 1. contra 1. illationem num. 303. factam. Essentia Divina determinat DEUM ad cognoscendum: ergo movet ipsum, & est objectum physicem motivum. Confirm. S. Thomas approbat dictum Platonis dicentis, DEUM mouere se ipsum: ergo potest respectu DEI dari objectum physicem motivum. Resp. neg. cons. ex hoc tantum sequitur, quod essentia Divina sit objectum intentionaliter motivum. Sed neque essentia Divina, ut præcisa ab intellectu, intentionaliter determinat; quia intellectus Divinus jam ex se est determinatus ad cognoscendum.

Quale sit objectum scientie Divine.

DEI non dicit realem distinctionem à DEO: ergo. Confir. Cognitio nihil cognoscens nisi seipsum efficit inutilis: sed cognitio DEI seipsum nihil cognoscere prater seipsum; qui ipsa efficit realiter identificata cum DEO: ergo. Resp. dist. ant. Scientia dicit relationem semper physicam. neg. ant. purè intentionalis. conc. ant. & neg. conf. ad prob. dist. ma. Relatio purè intentionalis dicit realem distinctionem, neg. maj. physica. conc. maj. & conc. min. neg. conf. ita S. Thomas de veritate quest. 2. art. 2. ad 3. Ad confir. Resp. 1. om. maj. neg. min. quia eadem cognitio, realiter sumpta, cognoscit etiam creaturas. Resp. 2. dist. maj. Si cognitio ipsa non sit infinitè perfecta, & identificata cum plurimis perfectionibus cognoscibiliis. om. maj. fecus. neg. maj. & sic dist. min. neg. conf. Quando autem S. Thomas 1. quest. 1. art. 1. ad 2. dicit, quod primum visibile non possit esse ipsum videre, sive, quod objectum visibile non possit esse visio, loquitur de cognitione creatura, seu humana, inter quam & Divinam est immensa disparitas.

310. Dices. Ad objectum physicem motivum in Divinis non requiritur, ut producat cognitionem: ergo. prob. ant. Licet in creatis objectum determinativum influat in cognitionem, non influat in Divinis: ergo licet in creatis objectum physicem motivum producat cognitionem, non debet producere in Divinis. Resp. neg. ant. ad prob. neg. conf. Tota ratio objecti determinativi stat sine productione, quamvis in creatis conjungatur cum productione: sicut etiam tota ratio objecti formalis, generice talis, stat sine influxu in cognitionem, quamvis in creatis aliquem praefat, & ideo sit simul physicem motum: at ratio objecti physicem motivi non stat sine influxu, in modo per hoc intelligitur saltem communis illud, quod influit in hac questione de voce est à communione recedendum.

311. Ob. 2. contra 4. illationem, n. 304. factam. Objectum formale determinativum specificat actum: atque nulla creatura potest specificare actum Divinum: ergo nullus potest esse objectum formale determinativum. Confir. Si ponatur scientia DEI compleri per ipsos actus nostros liberos, isti non possunt esse objectum determinativum ejus scientiae: ergo. prob. ant. Actus isti non possunt determinare ad scientiam, secundum quod est identificata cum DEO; nam sub hac ratione ipsa est necessaria: non ad completementum; alias determinarent ad se ipsos: ergo. Resp. neg. maj. si intelligatur specificatio intrinseca; hanc enim tantum facit objectum physicem motivum, vel juxta Gormaz, etiam objectum per identitatem motivum. Si autem tantum velis dicere, quod objectum creatum aliquo modo extrinsecè specificet cognitionem DEI, quatenus est objectum, à quo dicitur cognitionis potius hujus quam illius representatione, non est ullum absurdum hoc admittere. Quælibet hoc est de nomine, in qua facile cum aliis conveniat. Ad confir. neg. ant. ad prob. dist. 1. part. ant. Actus non possunt determinare ad scientiam &c. ut potius existat, quā non exigit. conc. ant. ut habeat potius hanc denominationem, quā illam. neg. ant. Sic etiam albedo non determinat murum ad existendum, sed, ut sit potius albus, quā non albus: nec per hoc determinat ad se, sed per se determinat ad certam denominationem.

312. Ob. 3. contra 1. conclusion. Scientia dicit relationem ad objectum: ergo DEUS non cognoscit seipsum. prob. cons. Relatio unitus dicit realem distinctionem à relativo: Scientia R.P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

objectum formale est motivum: sed motivum non potest dari respectu DEI: ergo nec objectum formale. prob. min. Motivum recipit mobile: DEUS non est mobilis: ergo. Confirm. 1. Ratio morivi importat indeterminationem: hoc non datur in DEO: ergo. Confirm. 2. Motivum est causa cognitionis: atque non potest dari causa cognitionis Divinae: ergo nec motivum. Resp. dist.

dist. min. non potest dari respectu Dei motivum physicum. conc. min. intentionale. subd. strictissime tale. om. latè tale. neg. min. & conf. ad prob. dist. maj. motivum physicum respicit mobile. conc. maj. intentionale latè tale. neg. maj. & conc. min. neg. conf. Quidam nolunt admittere respectu DEI motivum strictè tale: quia quæstio est de nomine, de qua non multum litigabo; sed dicam, objectum formale, vel rationem objectivam, & motivum strictè tale non est idem. Gormaz tamen de DEO num. 221, admittit in DEO potentiam intentionalem mobilem. Ad 1. conf. neg. maj. Et si potentia sit determinatissima ad cognoscendum, tamen habet objectum formale; quia habet rationem aſtentendi, vel cognoscendi objectum. Ad secund. conf. dist. maj. motivum physicum est causa cognitionis, conc. maj. intentionale. subd. strictè tale. om. latè tale. neg. ma. & conc. min. sub eadem distinctione conc. vel neg. conf.

316. Ob. 7. Objectum formale moverit ut cognitionem: sed DEUS non potest ita moveri: ergo, prob. min. Si objectum moveret ut cognitionem, DEUS transiret ab una cognitione ad aliam, adeoque discircueret: hoc non admittitur: ergo. Resp. dist. maj. moverit ut cognitionem præviꝫ per aliam præcedentem cognitionem. neg. maj. per hanc ipsam cognitionem, ad quam moverit conc. maj. & sic dist. min. neg. conf. ad prob. dist. maj. si moveret ut cognitionem per aliquam præcedentem cognitionem. conc. maj. secus. neg. maj. & conc. min. neg. conf. Movere ut cognitionem neceſſariō non plus dicit, quam objectum formale non moveat, nisi quando cognoscitur; alias enim non potest esse ratio aſtentis: est autem objectum formale indifferens, ut cognoscatur, vel per actum præviꝫ, vel tantum per ipsum actum, cuius est objectum formale. Ab hominibus quidem ordinarie tenetur cognoscere per apprehensionem præviꝫ (quamvis de hoc dubitare licet in ordine ad prima principia) at non ita deo.

317. Ob. 8. Objectum formale debet antecedere, vel comitari scientiam: sed creaturæ nec antecedunt, nec comitantur scientiam DEI: ergo non sunt objectum formale. Conf. SS. PP. Dionysius, August. Anselmus, negant, veritates creatas esse objectum formale cognitionis Divinae: ergo. Resp. neg. maj. Sufficit, si sit ratio aſtentis: ad summum debet procedere objectum physicæ motivum, quod est causa cognitionis. Ad conf. dist. ant. negant esse objectum physicæ, vel strictissime motivum. conc. ant. latè dictum motivum. neg. ant. & conf. Sed de textibus istorum SS. PP. iterum, quando de cognitione possibilium.

318. Ob. 9. Infinitæ scientiae non est proportionatum objectum finitum: ergo nulla creatura est objectum proportionatum scientiæ Divinae. Conf. Voluntas Divina, quia infinita, non moverit necessariō ab ullo objecto creato: ergo neque intellectus Divinus. Resp. dist. ant. non est proportionatum in ratione perfectionis. conc. ant. in ratione attingibilitatis. neg. ant. & conf. Certe intellectus Angeli spiritualis cognoscit etiam inferiora materialia, liceat minus perfecta: inquit omnipotenti infinita producit effectus finitos. Ad conf. conc. ant. neg. conf. Voluntas Divina, quia libera, potest moveri ab aliquo

creato, vel non: unde etiam creature sunt obiectum formale, sicut secundarium, respectu aliqui voluntatis Divinae; quia de facto sunt aliquatuſ voluntatis secundaria eas volendi: sed hoc non necessariō; quia potuerit DEUS libere eas non habere pro objecto formaliter: at intellectus Divinus est potentia necessaria, debetque cognoscere omnia possibilia, & omni modo: adeoque etiam creature sunt necessariō aliqua ratione cognitionis Divinae.

QUÆSTIO II.

De Scientia Simplicis Intelligen- tiae.

ARTICULUS I.

Quomodo DEUS cognoscit creature possibilia.

319. Notandum 1. aliam esse possibiliter extrinsecam, aliam intrinsecam. Prior, quæ etiam activa, & causalis vocatur, est causa, seu potentia aliquid producendi; unde universalis extrinsecæ possibiliter rerum creatarum omnium est omnipotencia DEI. Altera, quæ etiam passiva, & formalis dicitur, est aptitudo ad existendum: sive non repugnativa, aut consonantia predicatorum. Hanc authores aliqui, etiam ex nostris, negant: sed admittunt longe plures, tamquam adhuc ad Angelum. 1. part. quæst. 25. art. 3, in corp. ubi ait: Dicitur autem aliud possibile, vel impossibile absolute ex habitu terminorum: possibile quidem: quia prædicatum non repugnat subiecto. Et sane quando DEUS cognoscit aliud producibile, non cognoscit tantum seipsum, vel omnipotentiam suam; hæc enim non est producibilis. Ruris omnipotentia habet relationem, seu respectum ad possibilias: ergo est ab ipsis distincta. Tandem quando dico: Alter mundus possibilis non existit: iuxta omnes verum dico: at adverſari hanc propositionem difficillime explicant, nam sensus est non potest: Omnipotencia DEI non existit: aliam autem sensum, quem assignabunt, nisi alter mundus possibilis sit aliud distinctum ab omnipotencia? Sed hæc potius ex Metaphysica supponenda, quam probanda sunt.

320. Notandum 2. ex Gormaz de DEO num. 332, multipliciter aliud posse cognosci, in se, in alio, propter aliud, ex alio, & ad modum alterius. Cognitio rei in se cognitione rei directa, & immedia propter ipsum rei propriam veritatem. Cognitio rei in alio est cognitio rei in medio habente connexionem, vel ordinem ad illam, quando nempe medium directè cognitione ratione sua connexionis determinat ad simul cognoscendum medietate terminum connexionis, sicutem per modum obliqui; quia scilicet objectum plenè, & adæquatè cognoscit non potest, quoniam cognoscatur simul aliud, e.g. si cognoscatur causa ut talis, cognoscitur etiam eius effectus. Si hic ordo, vel connexionis est metaphysica, dicunt res cognosci propter aliud: & comparari haec cognitione aliquo modo potest cum visione speculi, quod quis intendo simul videt objecta ab eo representata. Cognitio rei ex alio est cognitione diſcur-

Quomodo Deus cognoscit creature possibilia.

59

discursiva, quando scilicet unum inferatur ex alio: qui discursus abest à cognitione rei in alio, de qua re fusa Martinez de DEO scientie controv. 2. disp. 6. sed. 1. q̄st. 3, quod discrimen etiam tradit S. Thomas 1. part. quæst. 14. art. 7. ad 2. dicens: DEUS non cognoscit per causam quasi prius cognitam effectus cognitos: sed eos cognoscit in causa; unde ejus cognitio est sine discursu. Advertis tamen Martinez cit. sed. 3. nostras cognitiones sapientissime rei ex alio; equòd prius medium imperficitè cognoscamus, & nondum statim in eo omnia connexa videamus: postea progrediāmus ad inferendas ex illo res alias. Cognitio rei ad modum alterius est illa, quæ objectum, in se attingibile, non attingit, nisi per similitudinem. Hæc cognitione est confusa, & imperfecta (sicutem, nisi similitudinē identitatis, seu perfectissima: quoniam etiam hoc cauſa ipsa hec etiam non distinguatur) sicut cognoscimus Angelum per modum juvenis.

Hic addendum, quod etiam infinitus Martinez loco modo citato, aliud esti cognoscere rem in alio, aliud ad modum alterius. Sic, licet DEUS in sua omnipotencia cognoscat effectus: non cognoscit per modum omnipotencia: & pariter, licet nos cognoscamus in vestigio pulvri impresso hominem, vel leonem, non apprehendimus hominem, vel leonem quasi vestigium: item, qui in vocabulo scripto Cesar agnoscit Carolum VI. non enim apprehendit tanquam scripturam: sed in his casibus, ut recte Martinez, in nobis species vestigii, aut scriptura, propter connexionem, quam habent cum leone, vel Cæſare, tantum excitant species leonis, vel Cæſari, quas jam habemus aliunde de leone, vel Cæſare, quem deinde cognoscimus vi illarum specierum excitaturum: & si illa sint clara, & intuitiva, leo, vel Cæſar clare cognoscit: si autem species sint tantum impræpria, vel obscuræ, cognoscitur enim obſcurè, vel abstracțivè leo, aut Cæſar.

321. In DEO species quidem ita excitari non possunt (quia efficit imperfectione magna) sit tamen aliud suo modo æquivalens, quatenus scilicet cognitione vestigii ratione connexionis sua, quam habet tanquam effectus cum causa, vel cognitione imaginis, aut scriptura ratione connexionis, quam habet cum prototypo, vel objecto, sicutem ex intentione eformantis imaginem, vel scripturam, (quam intentionem unam cum imaginione, & scriptura DEUS cognoscit) determinat DEUM ad videndum prototypum, vel objectum tanquam objectum mediatum, vel indirectum, & quidem simili per eandem cognitionem, qua cognoscit ipsam imaginem, vel scripturam: non tamen determinat ad videndum eo modo imperfecto, quo imago imperfecta, vel scriptura illud representant. Et hac etiam ratione DEUS dicitur in cognitione obſcura, aut non comprehensiva objecti pro eo signo cognoscibilis: sicut ramen potest dari in creaturis, quæ aliud in alio obſcure tantum attingunt. Attamen hæc cognitione non est cognitione possibilium in se ipsis; quia per hanc intelligitur cognitione possibilium clarissimè, & comprehensivè; non enim potest in DEO dari cognitione obſcura, aut non comprehensiva objecti pro eo signo cognoscibilis: sicut ramen potest dari in creaturis, quæ aliud in alio obſcure tantum attingunt. Attamen hæc cognitione non est cognitione possibilium in se ipsis; quia per hanc intelligitur cognitione possibilium in se ipsis, pro qua refrenda.

322. Dico 2. DEUS cognoscit etiam possibilia in seipſis. ita Lugo, Martinon, Erize, Quiros, Gormaz, Arraga, Aldrete, Moncaus, Comptonus, & alii, Recentiores præfert, mul-

H 2

ti. Prob. Intellexus Divinus est summè cognoscitivus; ergo debet cognoscere non tantum omne possibile, sed etiam omni modo, que cognosci potest: atque possibilia sunt etiam cognoscibilia in se ipsis: ergo, ant. est certum, conf. prob. ex eo, quod intellectu summè cognoscitivo debet, ut semper attribui ea scientia, que est perfectior, aut perfectio simpliciter simplex: atque est perfectio simpliciter simplex: atque est perfectio simpliciter complex: atque est perfectio simpliciter complex: ergo, infuper perfectior habet scientiam Theologus, vel Philosophus, qui suam assertiōnem potest demonstrare pluribus modis, quām, quia tantum uno; hic enim est ignorans, si aliquas rationes necessariāt: ergo etiam scientia DEI est perfectio, si possibilia omni modo, quo cognosci possunt, cognoscat. Confirm. ex S. Thoma, qui 1. parte quest. 14. art. 10. ad 4. ait. Cognoscere aliquid per aliud tantum est imperfecta cognitionis, si illud sit cognoscibile per se.

Quid autem possibilia sunt in se ipsis cognoscibilia, habetur ex eo, quod, ut satis communiter admittitur, Angeli multa possibilia in se ipsis cognoscuntur: cuius ratio ulterius est: quia etiam possibilia habent aliquam veritatem affirmabilem, non minus, ac futura contingentia, que tamē juxta S. Thomam (ut infra ostendemus) & alios, praeter nos, a DEO cognoscuntur in se ipsis. Et certe contingentia conditionata futura non possunt infallibiliter in ipsis causis, nec etiam à DEO in lepto cognoscuntur. Confirm. ex Aldrete disp. 18. 1. art. n. 5. DEUS igitur summè intellectivus non indiget aliqua reflexione, aut medio, ut attingat objectum in se attingibile: ergo mirum est, si creaturam posset indirecēre quidem in omnipotētia, non autem directe in se ipsis, cognoscere.

324. Nec dicas, cognitionem possibilium in se ipsis esse superfluam; cum DEUS jam omnia comprehendit cognoscit in omnipotētia; nam licet cognoscat omnia, non cognoscit omni modo; cum tamen ei utpote infinite scientia necessaria sit, rem cognoscere omni modo. Sic adverberū in bene arguit Aldrete. Admittunt, quod, quamvis DEUS Pater omnia videt in Verbo comprehensivitate, tamen etiam ea videat in omnipotētia. Si ergo non est superflua cognitio eiusdem in alio medio, neque erit superflua cognitio eiusdem alio modo. Noto sub finem, juxta nos hanc cognitionem creaturarum in se ipsis esse posteriorem cognitione ceterum in essentia, vel omnipotētia prius vita, & cognita; nam, ut recte Martinez docet controv. 2. disp. 7. 1. art. 2. cognitionem possibilium in se ipsis presupponit, si non includit, essentialiter cognitionem corundem in essentiā; utique enim DEUS prīus ratione cognoscit seipsum tanquam objectum primarium, & in se creaturas, antequam ipsas cognoscat in se ipsis.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

325. Ob. 1. contra 1. conclus. Essentia, vel omnipotētia Divina non est ejusdem rationis cum

creaturis possibilibus: ergo non potest esse medium, in quo istae videantur. Confirm. 1. Creaturæ non possunt videri in DEO, nisi eo modo, quo sunt in DEO: sed non sunt in DEO formaliter: ergo non possunt in eo formaliter videri. Conf. 2. DEUS prius debet suam omnipotentiam cognoscere, & deinde ex occasione illius cognitionis progredi ad cognitionem possibilium in illa: sed si dicuereret: ergo. Resp. neg. conf. Verbum Divinum etiam non est ejusdem rationis cum creaturis, & tamen cognoscuntur ista in illo: & idem contingit, in quibus causa æquivoca; non igitur requiritur similitudo, sed tantum connexio. Ad 1. conf. neg. ma. modo enim creature sint in DEO eminenter, vel cauſaliter, possunt jam eorum formales perfectiones eminenter contentæ, adeoque ipsam formaliter cognoscit: quia hæc ipsa eminētia continentia est ratio ipsas cognoscendi, vel affirmandi. Ad 2. conf. neg. maj. quia unicó intuitu cognoscit, & se, & creaturas. Vide n. 281. § 320.

326. Dices. Essentia DEI, vel omnipotētia non connectitur cum possibilibus: ergo ista non possunt ratione connexionis in illa cognosci. Confirm. 1. Scientia DEI debet esse prior ad omnipotētiam: atque juxta nos ipsa tanquam objectum, in quo viderentur possibilia, est prior ad scientiam: ergo. Confirm. 2. Licet Angelus comprehendas seipsum, tamen non cognoscit omnes effectus sibi possibilis, e.g. cognitiones syncategorematice infinitas: ergo, licet DEUS comprehendat suam omnipotentiam, non tamen cognoscit omnia possibilia. Resp. dicit. ant. omnipotētia non connectitur connexione dependentie, vel indigentie, vi cuius aliquid accipiat à possibilibus. conc. ant. non connectitur connexione infinita perfectionis, vi cuius possibilibus possit aliquid dare, neg. ant. & conf. Imo haec connexio est summa DEI perfectio. Est tamen DEUS ens summè absolutum, & independens; quia non indiget actuā existentia ullius entitatis à se distingueat. Quod autem omnipotētia DEI debet dici magis necessaria, non impedit hanc connexionem; nam cum possibilitas rerum, cum qua suo modo omnipotētia connexa est, etiam sit necessaria, & indecessibilia, possunt iam inter se connecti.

Ad 1. confir. dist. maj. Scientia directiva, & causativa debet prior esse ad omnipotentiam operantem. conc. maj. scientia quavis debet esse prior ad omnipotentiam ipsam. neg. maj. & dist. sic. min. neg. conf. DEUS, proprie loquendo, strictè non est omnipotens; quia scit, se esse omnipotens; sed potius scit se esse omnipotētum; quia est omnipotētum: quamvis omnipotētia non operetur, nisi prius sciat DEUS, rem esse possibilem &c. Ad 2. confir. neg. conf. Angelus non est adæquata causa suorum actuum, sed indiget concursu Divino. Nec dicas, DEUM etiam non esse causam adæquaram actuum nostrorum vitalium; nam, licet non sit formaliter, est tamen eminenter, quatenus se solo potest adæquare producere causam productivam illorum actuum, scilicet nos ipsos. At Angelus non est eminentia causa adæquata suorum effectuum; nec enim potest producere seipsum.

327. Ob. 2. contra secundam conclusiōnem. Si DEUS cognoscet possibilia in se ipsis, cogni-

cognitionis Divinae dependeret à possibiliitate creaturarum: hoc est absurdum: ergo. Confirm. Creaturæ deberent specificare cognitionem Divinam: hoc non potest admitti: ergo, prob. maj. Objectum formale ex S. Thoma specificat actum: ergo. Resp. neg. ant. Dependere non est tantum connecti, sed indigere. Sic Pater Divinus non dependet à Filio; quoniam necessariō cum illo connectatur. Indiget autem bonus tantum ille, qui nec ex illa habet, nec pro libitu habere potest; hac autem ratione non indiget cognitione Divina, vel DEUS possibilibus. Aliqui aliquando pro eodem sumunt connecti, & dependere verum non loquuntur strictè, sed latè.

Ad confir. neg. maj. solum enim objectum physicæ motivum specificat intrinsecè, ut dictum n. 31. ad prob. dist. ant. objectum formale physicæ motivum specificat, conc. ant. objectum formale tantum ut sic. neg. ant. & conf. Quando autem Angelicus videtur docere, quod primum intellectum tribuat speciem actui, per primum intellectum non intelligit objectum formale, sed specimen intelligibilis impressam, ut clare docet in 1. dist. 35. quest. 1. art. 2. in corpore. Per secundum intellectum autem intelligit ipsam rem: sicut per primum visum intelligit speciem visibilis in oculum immisam: per secundum visum intelligit objectum exterius: nemo autem summiat, quod DEUS à creatura accipiat specimen in ordine ad elicandas suas cognitions: sed, tu diuinus num. 280. ipsa essentia Divina est Species omnium rerum, si aliqua DEO necessaria est.

328. Dices. Essentia Divina non potest esse species representans creaturas: ergo, prob. ant. Species debet cauſari ab objecto: hoc repugnat essentia Divina: ergo. Confirm. Ratio speciei alii convenit, vel ob similitudinem, vel ob identitatem cum objecto: neutrū datur in essentia Divina relata ad creaturas: ergo. Resp. Supposito, quod species sit necessaria ad cognitionem Divinam, neg. ant. ad prob. neg. maj. Angelii certè habent species infinitas multarum rerum non existentium, que eas producere non potuerunt: item ipsi sibi sunt species juxta multis ad cognoscendum se ipsum, quin se producant. Ad confirm. dist. ma. ratio speciei convenit ob similitudinem in perfectione entitatis: neg. ma. in ratione representationis: conc. ant. & conf. Si enim species intentionales recte representant substantiam viventem, quamvis ipsa non sit substantia, aut vivens, adeoque imperfectiores: multò magis poterit essentia Divina representare creaturas, quamvis sit perfectior. Gonet disp. 2. de scient. DEI art. 2. num. 46. ait, cognitionem creaturarum in se ipsis esse DEO indignum: sed id non probat: deinde ipse in 4. de scientia DEI art. 5. §. 4. num. 162. admittit, effectum aliquem posse videri in causa prædeterminata: si autem non est indignum DEO, videre creaturam in alia creatura; nec erit indignum, videre eam in se ipsis.

329. Ob. 3. Creature possibiles nihil sunt, vel earum possibilitas identificatur cum omnipotētia: ergo non possunt cognosci, nisi in omnipotētia. Confirm. Quod actus nihil est, non est actus cognoscibile: sed creature possibiles actus nihil sunt: ergo. Resp. dist. 1. p. ant. Creaturæ possibiles nihil sunt per statum, conc. nihil sunt per alienationem, neg. 1. part. ant. & etiam secundam partem cum conseq. Dicitur aliquid esse per statum, quando exsistit pro tempore importato per copulam, & verbum est sumitur in verbis, ut significet idem, ac exsistit, e.g. Ingolstadtum est munimentum. Dicitur aliquid esse per alienationem, quando non exsistit pro tempore importato per copulam; sed prescindit ab existentia, vel non existentia, & verbum est sumitur tantum in verbis copulis, hoc est, ut significet non existentiam, sed tantum convenientiam prædicati cum subjecto, e.g. Alter mundus est possibilis. Status pure naturæ est statu boni absque elevatione ad statum supernaturalem. Dicitur aliquid esse per ampliationem, quando datur quidem pro aliquo tempore, sed non pro illo, quod importat copula de praefanti, sed, vel exsiste, vel exsisteret, e.g. si dico Adamus est primus bono. Status iustitiae originalis est status Adami ante peccatum. Dies extremi iudicii est dies iustitiae DEI vindicative: ubi in primis duabus proportionibus est significat idem, ac fuit, in tertia idem, ac erit.

Jam autem ad hoc, ut aliquid possit cognosci, non requiritur, ut datur per statum; alias nec præterita, nec futura cognoscere possemus; cum tamen de his sapientie discutamus. Sufficit ergo esse per ampliationem, vel alienationem; qua ratione etiam sunt possibilia; sic enim res jam possumus objectivè exsistere, hoc est, esse affirmabiles, vel negabiles; adeoque & cognoscibles, ut experientia monstrat in nobis ipsis. Videri potest Martinez controverſia 2. disp. 1. sest. 3. §. 2. ubi futū ostendit, terminos aliquid, nihil, aliquando sum pro statu, aliquando per ampliationem, vel alienationem. Vide etiam eundem loco cit. 1. ubi ostendit, Scotum non admittere, quod possibilitas rerum sit ens diminutum, seu medium inter reale & intentionale. Ad confirm patet reponit ex dictis.

330. Ob. 4. DEUS videt creaturas mediante sua essentia tanquam speciem intellectus; ergo eas tantum videt mediata in specie, vel essentia. Confirm. DEUS videt omnia in se tanquam in speculo: ergo non videtur se ipsum. Resp. dist. ant. videt ita, ut essentia semper se habeat ut quod. neg. ant. ut se habeat in ordine ad aliquam cognitionem creaturarum tantum ut quo. conc. ant. & conf. Etiam oculus tantum videt e.g. arborē mediantē specie; at quia hæc ne habet ut quod, seu tanquam objectum, sed tantum ut quo, sive ut applicatio intentionalis objecti, videt arborē immediatè in se: ita autem etiam essentia Divina in ordine ad cognitionem creaturarum in se ipsis tantum se habet ut applicatio. Si autem species e.g. sunt introspicile in cubiculo obscuro, in telam candidam, in qua sibi sunt, sive ipsas representant tanquam aliquod objectum, tunc se habent ut quod, & in se ipsis videtur objectum mediata: & sic se habet essentia Divina in ordine ad cognitionem creaturarum non in se ipsis, sed in ipsa essentia, vel omnipotētia.

Ad confirm. Si species reflexæ in speculo se habent ut quod, tunc dist. ant. DEUS ita videri per aliquam cognitionem, conc. ant. per omnem. neg. ant. & conf. An autem ibi species se habeant ut quod, est dubium Philosophicum; hinc num. 320.

dixi, cognitionem possibilium in omnipotētia aliquo modo comparari posse visioni in speculo:

quia utique est magna inter ista disparitas (de qua Martinez controv. 2. disp. 6. set. 1.) & praeferuntur hæc, quod speculum non repræsentet, nisi refleßendo species ab objecto acceptas, quod longe absit ab essentia Divina. Quando autem hic obiectetur, admittendam à nobis esse in DEO scientiam unam alteram perfectiorum, eoque scientia possibilium in essentia sit perfectior scientiæ eorumdem in seipso, jam responsum est supra num. 299. & 300.

331. Ob. 5. DEUS non cognoscit se in creaturis: ergo nec creaturas in seipso. prob. ant. 1. Si cognosceret se in creaturis, cognoscere se animaticè & abstractive, sicut viatores cum cognoscunt: hoc dedecet DEUM: ergo. 2. Hac ratione darentur infinitæ reflexiones; quia in se, in creaturis cognito, iterum cognosceret creaturas, & in his iterum se, in infinitum: hoc est absurdum: ergo. Resp. de consequenti posset fors controverti: sed neg. ant. ad 1. prob. neg. mai. non enim debet se cognoscere ad modum alterius, sicut nos DEUM nunc cognoscimus: sed tantum in alio, vi cuius determinatur ad simul cognoscendum se ipsum. vide num. 320. & seq. Ad 2. prob. neg. mai. DEUS enim unicò individuò intuitu sine illo regredi cognoscit in se creaturas, & in creaturis seipso, ratione connexionis, que inter ipsos, ac creaturas datur. Nos quidem ad hanc cognitionem explicandam opus habemus reflexionibus, & circuitionibus: non autem DEUS, qui cognitione perfectissima cognoscit, quod nos imperfectè explicamus. vide etiam dictum num. 314.

332. Ob. 6. DEUS se cognosceret in creaturis eatus, quatenus habet connexionem cum ipsis: sed non habet connexionem ratione omnium predicatorum: ergo non cognosceret se quod omnia praedicata: ergo tantum finitum: hoc repugnat DEO: ergo. Resp. neg. mai. Perfectio cognitionis non est delumenda tantum ab objecto, vel medio, sed etiam à potentia cognoscendi: nam ens spirituale cognoscit perfectius, quam ens materiale, & Angelus perfectius, quam homo, licet sit idem objectum, & medium. Unde DEUS necessario habet semper cognitionem perfectissimam, eum supra meritum objecti, vel medii creti, ejusque perfectio exigit, ut etiam in medio create imperfœcto se cognoscat comprehensivè.

333. Ob. 7. Juxta nos DEUS deberet cognoscere infinita; quia infinita sunt possibilia: sed hoc non admittitur: ergo. Resp. conc. mai. quod feliciter DEUS cognoscit infinita, sicut syncategematis, & neg. min. quod infinita syncategematis: nam de hoc non est difficultas. Si autem queras, an DEUS cognoscet infinita categorematis. Resp. nos hic & nunc ab ea quæstione abstrahere, & nostram conclusiohem cum utraque sententia tam affirmativa, quam negativa posse stare. Gormaz de DEO n. 284. afferit, DEUM cognoscere infinitum categorematum, non tamen illud posse producere; eoque objectum intellectus possit esse aliud indeterminatum, quale à parte rei dari non potest. Sic etiam potest cognosci animal ut sic, at non potest dari à parte rei.

Alli econtra, & forte probabilius, dicunt, DEUM cognoscere infinita tantum syncategore-

maticè, & omnia distributivè, non collectivè, aut simulata objectorum, quanquam cognoscat simulata cognitionis; cum non possit successivè cognoscere. Addunt, aliud esse cognoscere finita sine fine: aliud cognoscere infinitum categorematum: idque explicit in cognitionem anima rationalis, quia semper plures, & plures dabunt sine fine; quin unquam finis futura categorematis infinita (alias manifestè fieret infinitum ex finito per additionem finitum) adeoque possint ista, ut semper augenda, vel tū futura plures sine fine, à DEO cognoscit; quia cognoscatur infinitum categorematum. Idem est, si DEUS cognoscit omnes numeros finitos possibiles, & nullum ex illis maximum, nullum infinitum.

334. Ob. 8. S. Dionysius c. 7. de Divinis nominibus ait de DEO. Non secundum visionem singulis se immittens, sed secundum unam causam continentiam omnia sciens, & continens: ergo DEUS non cognoscit singula in se ipsis. Conf. 1. ex eodem ibidem dicit: Si igitur Divina Sapientia noscens omnia scit: ergo non in se ipsis. Confir. 2. ex eodem ibidem. DEUS existens cognoscit, non scientia, que sit existentia, sed que sit in se ipsis. ergo. Resp. Haunoldius, quanquam adverbarius, l. 1. trist. 1. n. 227, fatetur, considerato toto contextu S. Dionysii plus non probari, quia DEUM non cognoscere creaturas in tempore, aut iis per aliquam speciem influentibus. Sed & textus ex versione Lanfelli, & aliorum non habet: non se immittens: sed sic: non quod per speciem singula consideret. Alii alia verba, quanquam aliquo modo aequivalentia, habent. Videatur Martinez controv. 2. disp. 7. set. 2. ubi totum quantum longum textum adducit.

Sed omnis textu, neg. conf. Ex mente S. Dionysii se immittere secundum visionem, non est præcisè cognoscere in se ipso objectum: sed immittere se, querendo in illo speciem, quæ influit in cognitionem: quod DEUS utique non facit respectu creaturarum. Quod autem hac mens S. Doctoris sit, colliguntur 1. ex eo, quod etiam loquatur de creaturis existentibus, quas DEUS videt in se ipsis, ut admittit S. Thomas, de quo paulo infraib. 2. S. Dionysii intentum tantum est, ostendere, DEUM nōse creaturas, antequam sint, nec per experientiam tantum res cognoscere: quia est interpretatio S. Maximi apud Martinez loc. cit. & indicatur iis verbis: Non enim ex ipsis, que sunt, ea quidem dicens Divina mens novit. 3. S. Dionysius comparat hanc notitiam DEI cum notitia Angeli de sensibiliis: atqui Angelus ista in se ipsis cognoscit, quanquam non per species sensibilius ab ipsis acceptas. Dices, objectum per speciem potius se immittere in intellectum, quam intellectum in objectum. Resp. Etiam, quando intellectus cognoscit res in se ipsis, non se physice immittit (cum tamen tunc juxta adversarios se immittat) sed tantum metaphorice: in sensu autem metaphorico, sicut dicimus, inficere, vel immittere oculos in objectum, quanquam illud immittat speciem in oculis: ita etiam possimus dicere, quod immittatur intellectus.

335. Ad 1. confirm. neg. conf. affirmando enim unum, non negatur alterum. Ad 2. confirm. neg. conf. quia per scientiam existentiam intel-

Intelligit S. Dionysius scientiam, ab ipsis per species influentibus desumptam; nam statim subiungit paritatem de Angelis, de qua paulo ante: ubitamen non vult dicere, esse omnitudinem partitam inter cognitionem Divinam, & Angelicam; quia Angeli tamen cognoscunt per species aliae acceptas, & eorum cognitio productum ab objectis, per species intentionali concorrentibus: quanquam non per species immediate ab objectis habitat, sed vel à DEO inflata, vel alienante acquisita; nam objectum semper dicitur influere (intentionali, non physicè) modo aliqua eius species inflata, unde habeatur. Partes ergo inter cognitionem Divinam, & Angelicam, ex parte S. Dionysii, stat in hoc, quod utraque sit objectorum in seipso, utraque sine speciebus, ab objecto productis, utraque sine influxu physico objectorum: hoc enim maximè intendit S. Dionysius, volens precipue monstrare, DEUM nōse creaturas, antequam sint, sine earum concurso. Diferentia autem adhuc est, quod Angelus indiget saltem aliquibus speciebus, & influxu intentionali objecti: non autem DEUS, cuius essentia sufficiensissime est species rerum omnium; ita menis species respectu DEI requiritur. Hoc fusius deducenda fuerunt: quia Gonetus hunc textum valde urgat: sed fust, & solidi ei responderet Martinez loco citato.

336. Ob. 9. Angelicus constanter negat, creaturas de DEO videri in se ipsis: ergo. Resp. diff. ant. negat, videri in se ipsis, tanquam principiis cognitionis, five per se, five per speciem influentibus. conc. ant. præcisè tanquam objectis. neg. ant. & conf. S. Doctor 1. part. quest. 9. art. 5. in corp. docet, etiam illud cognosci in alio, quod cognoscitur per aliud tanquam principium: sic dicit, videri in toto omnia; quia per illum, scilicet illuminantem, videntur. Quando ergo S. Doctor vult, DEUM duntaxat cognoscere omnia in sua essentia: tantum vult, quod omni per essentiam Divinam, quæ per modum speciei, vel principiū concurredit, debeant cognoscī: adeoque tantum excludit cognitionem creaturarum in se ipsis, tanquam influentibus, quam etiam nos minimè adfruimus: non autem excludit alteram, quam tantum habet creaturas pro objectis immediatis.

Imo haec non obscurè admittit, tum in textu n. 323. allato, tum 1. part. quest. 12. art. 13. in corp. ubi ait: DEUS autem cognoscit omnia contingentia, non solum, prout sunt in suis cauis, sed etiam, prout unumquodque eorum est actu in se ipso. Et quanquam replicari posit, S. Doctorem ibi loqui de futuris, non refert; si enim DEUS potest in se ipsis videre futura, tunc etiam potest possibilias; quia non est amplius ulla ratio id negandi: imo, si DEUS actu existens videat in se ipsis, debet etiam videare in se ipsis possibilias, & futura; tum, quia possibilias, & existentia non distinguuntur: tum, quia DEUS ab eterno jam omnia videt: adeoque, quod videt nunc existens, debet jam ante vidisse, quando erat adhuc futurum, aut possibile. Et hoc illatio est clare ipsius S. Thomæ in 1. dist. 28. quest. 1. art. 5. in corp. ubi fit ait: Dico igitur, quod intellectus Divinus intuetur ab eterno unumquodque contingentium, non solum prout est in cauis suis, sed prout est in esse suo determinato; cum enim re existente ipsum rem videat, prout in esse suo determinato est, aliud cognoscere

QUESTIO III.

De Scientia Visionis.

ARTICULUS I.

Quid sit Futuritio, Contingentia, & Necessitas.

338. A Gimis hic de Scientia Visionis DEI, non prout se extendit ad objecta necessariò existentia, quia sunt prædicta Divina: neque prout se extendit ad objecta contingentia quidem, attemen iam actu existentia: sed, prout se extendit ad objecta contingentia, absolute futura; de his enim est difficultas, quonodo à DEO infallibiliter possit prædicti abfite latrone libertatis creat. Sicut autem alia ita illud quoque concretum futurum dicuntur, & formam, seu futuritionem: & de hac nunc querimus, quid sit. Duplex autem à nostris communiter distinguitur (quanquam reclamat Gonet, atque alii Thomisti): sed plane contra S. Thomam, ut infra patet) scilicet causalis, seu extrinseca, & formalis, seu intrinseca. Causalitudo est determinatio, vel ordinatio causalium, in praesenti existens, & connexa cum futuro eventu. Hæc autem connexionio, si infallibiliter, & inimpeditibiliter trahat post se effectum, est futuritio simpliciter talis: si non infallibiliter, aut inimpeditibiliter, sed tantum ordinariè post se trahat.

tehat effectum, est juxta Angelicum tantum futurio secundum quid. Formalis futurio juxta S. Thomam, & communissimam nostrorum est non existentia nunc, & existentia posse, scilicet pro tempore importato per copulam, sicut prateritio formalis est existentia prius, & non existentia nunc: adeoque futurio involvit esse, & non esse rei, sed pro diversis instantibus. Utramque hanc futurionem tradit Angelicus quest. 12. de veritate (que est de Propheta) art. 10. ad 7. dicens: Aliquid potest dici esse futurum non solum ex hoc, quod ita erit, sed quia ita est ordinatum in causis suis, ut sic sit futurum.

339. Eandem distinctionem duplicitis futuritionis S. Doctor tradit etiam alibi, ut i. part. quest. 86. art. 4. in corp. item 1. part. quest. 14. art. 13. in corp. ubi addit. quod, quia rem cognoscere in causa contingente, seu non impeditibiliter inferente effectum, habeat tantum conjecturalem notitiam: ex qua ratione deinde DEO tribuit alium modum cognoscendi omnia contingenta futura, scilicet, non tantum in causis, sed etiam in se ipsis; sic enim ibidem habet: DEUS autem cognoscit omnia contingenta, non solum prout sunt in suis causis, sed etiam prout unumquodque eorum est aliud in se ipso. & i. part. quest. 86. art. 4. in corp. ait: Futura duplicit cognoscunt possunt: uno modo in se ipsis, alter modo in suis causis. In se ipsis quidem futura cognoscit non possunt, nisi a DEO sed prout sunt in suis causis, cognoscit possunt etiam a nobis. insuper cit. quest. 12. de verit. art. 10. in corp. ait: DEUS non solum cognoscit futura ratione ordinis causarum, sed etiam quantum ad ipsam existum, vel executionem ordinis. Eandem duplicit futurionem admittit Joannes a S. Thoma in i. part. ad quest. 14. disp. 19. art. 1. n. 2.

Nota tamen, S. Doctorum non negare DEO scientiam futurorum in causis, etiam eorum, quae ipsis non sunt futura. Ut autem haec non possit dici falsa, sciendum, hanc scientiam non tam esse prescientiam futuri eventus, quam scientiam praesentis ordinis causarum, sive, quod causae ordinate sint ad hunc effectum, si non impedianter. Et sic exponderemus prophetiam commentatoris, quae deinde non fuere impleta, ut subversio Ninives: scilicet justitia Divina preparata erat ad urbem evertendam, sed tamen impedihibiliter per peccantem. Unde S. Doctor cit. quest. 12. de veritate art. 10. ad 2. ait: Cum in Divina prescientia sit cognitio ordinis, & eventus, quedam propter derivatur ex una parte, quedam ex alia: prescientia vero DEI secundum hoc propriam prescientie nomen habet, quod ad eventum respicit, qui futurus est; ordo enim ad eventum est in praefenti; unde de eo magis est scientia, quam prescientia. Et sic illa prophetia, que ordinem recipit, non dicitur secundum prescientiam, sed solum illa, que est secundum eventum.

340. Jam de contingentiis, & necessitatibus effectibus. Contingentia stat in hoc, quod effectus ita procedat a sua causa, ut possit non procedere. Aliqua dicitur secundum quid, quando scilicet causa est necessaria, sed tamen impeditibilis, e.g. si ignis producatur ab alio igne; posset enim impediri, ut contingat in igne Babylonico. Alija est contingentia simpliciter talis, quando scilicet causa est libera, & ut proxime expedita potest agere, vel non agere. e.g. Petrus potest peccare, & potest non

peccare, stante eodem actu primo proximo. Rursum alia contingentia dicitur transcendentalis, que datur in omni ente creato, quatenus omnis creatura est indifferens ad existendum, vel non, & per hoc differt a DEO.

Necessitas stat in hoc, quod res non posse aliter se habere. Hinc idem est necessario existere, ac non posse non existere. Alia dicitur absolute, alia ex suppositione. Prior est, quae rei convenit ex essentia sua, nulla facta suppositione: quia ratione solus DEUS necessario existit. Altera est, quando res se ita tantum necessario habet, supposita aliqua conditione. Haec necessitas non opponitur contingenti; quia quolibet contingens, supposita aliqua conditione, est, vel non est. Sic supposito decreto efficaci DEI de creando mundo, vel supposita ipsa actuali ejus creatione, mundus ex se indifferens, vel contingens, necessario existit.

341. Rursum alia necessitas dicitur antecedens, alia consequens. Illa (quam S. Thomas etiam vocat necessitatem consequentis) juxta S. Anselmum lib. 2. Cur DEUS homo c. 18. est, quae facit rem, seu est causa, vel quaecunque praesuppositum ad rem, ex qua res impeditibiliter sequuntur. Sic se habet catena ferrea a me inaferibilis, ex qua non impeditibiliter sequitur negatio figurae. Consequens (quam S. Thomas etiam vocat consequentia) est, quae facit res, seu est illa, que sequitur ex re ipsa, sive est necessitas ex suppositione rei; nam non potest res non esse ex suppositione, quod sit. Unde fundatur haec necessitas in illo primo principio: Idem non potest simul esse, & non esse. Sic se habet ambulatio liberè susceppta, qua posita, non possum simul quiescere. Necessitas antecedens est opposita contingenti simpliciter talis, seu libertati actus: non vero necessitas consequens; nam, eis liberè ambulans non possum simul quiescere, tamen liberè non quiescere. Hoc indicavit Philoponus i. Perib Herm. c. ult. aijens: Igitur esse, quod est, quando est, & non est. Sed non omne quod est, necesse est esse: nec quod non est, necesse est non esse.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

342. O B. i. S. Augustinus lib. 17. confess. c. 20. revocat omnia tempora ad praefens, & ait: Praefens de preteritis memoria, praefens de praesentibus intuitu, praefens de futuris expectatio: ergo futurio est aliquid praefens. Conf. ex S. Anselmo Dialogo de veritate cap. ii. ubi ait: Non est vera oratio, que dicit futurum esse aliquid, nisi ipsis sit aliquid futurum: neque aliquid est futurum, si non fit in summa veritate: ergo futurio stat in summa veritate, sive DEO, vel ipsis decreto. Resp. dist. conf. futurio extrinseca, vel inpropter talis est praefens, conc. intrinseca, formalis, aut proprie talis, neg. conf. S. Augustinus, ut ex sequentibus patet, negat, praterita, & futura exirent tunc per statum, quando dicuntur praterita, vel futura: & deinde querunt, an non in aliquo sensu possint dici praesentia: assert autem modum in objectione allatum, qui tamen impropus est.

Uti,

Haec enim memoria non est præteritis, nec expectatio futuris intrinseca; unde ipse S. Doctor addit, nec hac ratione sibi satisfactum: & tandem solum petit, sibi concedi, nec præterita, nec futura esse, intellige, per statum. Quando autem idem S. Doctor lib. eodem cap. 18. ait, forte non videntur futura, sed tantum causas eorum praesentes, ibi, ut observat Ruiz de scientia DEI disp. 29. sec. 2. nihil decidit, sed tantum questionem proponit, nec resolvit, sed a DEO explicacionem petit. Ad confirm. resp. S. Anselmus loc. cit. vult probare, dari aliquam summam veritatem, qua deficiente nullus detur veritas inferioris creaturæ; quia haec debet esse participatio superioris: & verba eius ad summum probant, in veritate summa dari aliquam futurionem extrinsecam, qua sit causa futurionis intrinseca: sic etiam eodem modo dicit: ideo est aliquid præteritum, quia sic est in veritate summa: quia intrinseca præteritum rerum sit veritas Dei. Informa dist. conf. futurio extrinseca flat in Dei om. intrinseca. neg. conf.

343. Ob. 2. S. Thomas i. part. quest. 16. art. 7. ad 3. ait: Illud, quod nunc est, ex eo futurum fuit, antequam esset, quia in causa sua erat, ut fieret: unde sublatâ causa non erat futurum illud fieri: ergo futurio stat in dispositio caularum, vel decreto DEI efficaci. Confirm. Idem Angelicus quest. 12. de veritate art. 10. ad 12. ait. Causa superiores, que sunt rationes in Divina praescientia, nunquam deficiunt ab impletione futurorum effectuum, sicut deficient causa inferiores, & ideo in causis superioribus cognoscuntur rationes ab solitudo: sed in inferioribus non nisi sub conditione: ergo futurio rerum potest stare, sicut in dispositio cause primæ & quando hic S. Doctor negat, futurum cognoscit in causis, intelligi debet de causis secundis. Resp. dist. conf. aliqua futurio causalium stat in decreto, conc. conf. formalis. neg. conf. Textus plus non probat, quam ablatâ futurione causalium, etiam aucteris formalem, quod non negamus. S. Thomas tantum ibi contendit, nullam veritatem crearam exire ab eterno, & sic nullam propositionem creatam de futuro esse ab aeterno, quod etiam non negamus. Ad conf. dist. i. part. conf. potest stare futurio causalium, conc. formalis. neg. i. p. conf. & nego etiam secundam, quia neque in causa prima, in quantum constituit actum primum maximum libertum creature, potest cognosci effectus; quia etiam ipsa causa prima, ut constituens illum actum primum, est indifferens.

344. Et hinc S. Doctor in i. disp. 38. quest. i. a. 5. expresse tradit, causam primam, si influere debeat cum causa secunda contingente, vel libera, posse esse cum huic defectu, hoc est, cum ea nil producent, & ab hac impediti ab effectu: sicut influxus solis potest impediti a dispositione arboris, ne in ipsa producat flores. Unde, licet ipsam causam primam vocem necessariam, non vult dicere, necessario debere producere determinatum effectum, sed tantum esse necessariam ad possit; quia sine ipsa causa secunda non potest: vel ad summum, necessario producere aliquem effectum indeterminatum; sicut sol in arbore non producere determinatum flores, sed, vel ipsis, vel etiam ariditatem. Quare loco in objectione citato S. Doctor loquitur tantum de effectibus solidi causa prima liberis, qui utique possint prædicti in decreto efficaci, tanquam causa eorum peccati; nam non est purè permisivum (hoc enim se solo non infallibiliter inferret peccatum) prædeterminatum autem ad peccatum admitti non potest, ut pluribus infra dicimus.

345. Ob. 5. Futurio e. g. Antichristi est praefens (nunc enim dicitur futurus, & quando existeret, non amplius dicetur futurus) sed nihil modo est praefens, nisi decretum DEI: ergo istud est futurio Antichristi. Confirm. i. Futurio Antichristi datur ab aeterno, & nihil datur ab aeterno.

terno præter decretum DEI: ergo. Conf. 2. Futuritio respectu aliquarum propositionum defuturo in facris Scripturis habetur per aliquid præfens, e. g. futuritio eversoris urbis Ninive à Propheta prædicta habetur per decretum DEI prælē conditionatum evertendi urbem, nisi pœnitentia agatur: ergo etiam futuritio aliarum rerum.

Resp. Loquendo de futuritione formalis (causalis enim non venit ad rem) dīst. maj. est præfens per statum, neg. maj. per ampliationem, vel alienationem. conc. maj. & distincta proportionaler. min. neg. conf. Prior pars, seu negatio rei nunc datur, proprie loquendo, per alienationem; quia negotio tantum existit per alienationem. Si autem cum quibusdam velis minis proprie loqui, mea pace dic, eam existere nunc per statum suo modo; si autem futuritio existit de præfenti per statum denominative accepta, non autem quidditative; quia altera pars, sciencie existentia rei, non datur nunc per statum, sed per ampliationem, hoc est, dabitur. Eadem responsio sufficit ad confirmationem 1. nam futuritio tantum datur per alienationem ab æternō, vel tantum denominative, quatenus negotio suo modo existit ab æternō. Ad 2. confirm. Martinez controv. 3. disp. 4. sec. 1. dicit, illas propositiones non esse tricē de futuro, sed de præfenti; quia objectum earum est decretum præfens, quod præcipue Propheta annunciat. Qui reducunt ad propositiones de futuro, dicunt, futuritionem conditionatum eversoris esse obiectum earum propositionum: quia tamen futuritio, à qua scientia videatur, inferius est decernendum.

348. Dices 1. Si non dantur omnes partes nunc per statum, neque totum datur: sed non dantur per statum nunc omnes partes futuritionis: ergo prob. maj. Totum, & omnes partes sunt id. m. ergo. Resp. dīst. ma. non datur totum denominative. neg. ma. non datur quidditative. conc. ma. & conc. min. sub eadem dīst. conc. & neg. conseq. Eodem modo dīst. etiam prob. Hoc debet dici in omnibus denominationibus successivis: quomodo enim alia poterit dici, dari nunc an. 29. mensis Januarius &c.

Dices 2. Ergo etiam, quando Antichristus existit, poterit dici futurus; quia dabitur una pars huius denominationis, scilicet existentia, sicut nunc datur negotio. Indò, quando res est præterita, poterit dici futura; quia etiam postquam transit, datur eius negotio. Resp. neg. illat. Ad dandam aliquam denominationem non sufficit qualibet pars, sed illa tantum, quam inspecta natura denominationis ex communione requiri colligimus: atque ex communi omnium notione futurum non dicitur id, cuius existentia nunc datur, sed cuius nunc datur negotio, & existentia postea. Sic etiam non dicitur futurum, cuius negotio datur post existentiam, sed debet dari antè; alia dicuntur præteritum.

349. Ob. 6. Existentia Antichristi destruit futuritionem: ergo non constituit. prob. ant. Quando in fine mundi existit Antichristus, non amplius dabitur futuritio: ergo. Resp. dīst. ant. existentia existens per statum destruit futuritionem, ant. existens per ampliationem. neg. ant.

& dīst. conf. non constituit existentia existens per statum, om. conf. existens per ampliationem. neg. conf. quando enim datur existentia per statum, non amplius datur negotio, & consequenter non datur amplius futurum denominative: & quavis omittatur, dari aliquam adhuc partem futuritionis: tamen non amplius datur illa, quia ex communione omnium notione requiritur ad futurum: sic etiam combusto ligno datur adhuc materia ligni, sed non lignum.

350. Ob. 7. Futurum non est aliquid mere possibile: sed non potest explicari, quid sit, nisi decretum DEI: ergo. Confirm. Futurum certum distinguuntur à causalib; & dubiis: sed per nihil aliud, nisi per decretum DEI: ergo. Resp. dīst. ma. futurum non est per statum aliquid mere possibile. neg. maj. non est per ampliationem, seu, non erit semper aliquid mere possibile. conc. maj. & neg. min. & conf. Res adhuc tantum futurum tam parum existit pro statu, quam aliquid mere possibile; qui autem aliquando existerit, him per ampliationem dicitor, non esse mere possibile: quo in sensu ordinarii de futuris loquimur. Ad conf. dīst. maj. distinguuntur intrinsecè futurum certum à dubio; si utrumq. vere futurum est. neg. maj. extrinsecè tantum. conc. maj. & dīst. proportionaler. min. neg. conf. Certum, dubium, casuale non sunt denominations rebus intrinsecè, sed derivantur à nostris cognitionibus, aut certis, aut dubiis &c. unde res, quae revera futura est, quartus de hoc nihil non confit, sed dubitare, non differt ab alia, de qua multi certum est, eam esse futuram. Si autem res futura non est, quavis putem, eam futuram esse, differt ab alia revera futura per existentiam postea, quam altera habebit, non autem ita.

351. Ob. 8. Peccatum crastinum dicitur nunc possibile ab omnipotenti DEI: ergo etiam dicitur nunc futurum à voluntate, vel decreto DEI. Confir. 1. Futurum independenter à decreto DEI nihil est: ergo non potest esse verificatum propositionis: ergo debet hoc constitui in decreto DEI. Confirm. 2. Juxta nos non potest explicari, an futurio sit ante, vel post decretum DEI: hoc debet explicari ergo. Resp. dīst. ant. dicitur possibiliter extrinsecè, & causaliter, conc. ant. intrinsecè, & formaliter. neg. ant. dein. om̄sū eiū am. ant. neg. conf. ex dictis num. 346. Ad 1. confirm. Si futurum nihil est, decretum DEI nihil decenit, & in nihil tendit. In forma dīst. iterum per statum, & ampliationem. Ad 2. confirm. neg. maj. & dico, quod futurio absoluta coiubiliter rei si post decretum DEI; quia, nisi DEUS vult concurrere, vel saltem suum concursum permittere: nulla creatura potest agere: adeoque nihil potest esse futurum.

ARTICULUS III.

An. Et quomodo Deus videat absolute futura.

352. Dico 1. DEUS infallibiliter cognoscit ab æternō omnia absolute futura. Conclusio est de fide. Probatur ex Scripturis, & pp. Eccl. 23. v. 29. dicuntur: Domino enim DEO, antequam crearentur, omnia sunt agnita, &c. 39. v. 24. Opera omnis carnis coram illo

An. Et quomodo Deus videat absolute futura.

67

illo, & non est quidquam absconditum ab oculis ejus. A seculo usque in seculum respicit, & nihil est mirabile in conspectu ejus. Psal. 138. v. 3. Intellexisti cogitationes meas de longe, & v. 4. Omnes vias meas previdisti. v. 5. Tu cognovisti omnia, novissima, & antiqua. Sap. 8. v. 8. Signa, & monstrat, antequam fiant, & eventus temporum, & aevorum. Ex Patribus patim item tradidit sufficiat Tertullianus & Augustinus. Prior l. 2. contra Marcionem cap. 5. ait: De Praescientia vero quid dicam, que tantos habet testes, quantos fecit Prophetas. Alter lib. 5. de civit. DEI c. 4. Nam & confiteri DEUM, & negare præcium futurorum, apertissima iustitia est. videatur Didacus Ruiz de Montoya de praescientia DEI disp. 22.

353. Prob. conclusio ratione. Claram est, quod cognoscere futura sit perfectio abesse ultra imperfectione: econtra ea necesse sit imperfectione: ergo DEUS debet ea præscire. Confir. 1. In humanis ille gubernator confitetur imperfectior; qui pauciora futura prævidet: & perfectior, qui plura: ergo, cum DEUS sit gubernator universi totus perfectissimus, debet omnia in universo futura præscire. Confir. 2. Quidquid DEUS cognoscit, ab æternō cognoscit: atque cognoscit faltam nunc praesentia, quia vel quilibet homo cognoscit: ergo cognoscit ab æternō, quando adhuc sunt futura.

Nota hic, SS. PP. aliquando dicere, respectu DEI nil esse futurum, ex quo videtur inferri, eum non cognoscere futura: at plus non volunt, quam 1. nil esse præteritum, aut futurum in ipso DEO. 2. nil esse futurum DEO, sicut nobis, quibus futura sunt praesentia per mutationem etiam nostram; quia durationes nostræ sunt successiva, & nos etiam ex parte nostra non sumus omnibus praesentis sine nostra mutatione: sicut tamen DEUS ratione extitimus sive abesse ultra sui mutatione, quantum est ex se, omnibus præfens est. Noster autem sensus, in quo præcisè dicimus, ideo est aliqua futura respectu DEI; quia ipse ante illa jam existit, negari non potest.

354. Dico 2. DEUS cognoscit absolute futura in seipso. Non nego, DEUS posse, falesem aliquando, aliqua futura cognoscere in causis necessariis, vel in suo decreto, vel in complexo ex decreto, & scientia media, de quo hic non dispuo; sed abstrahendo ab aliis modis cognoscendi, hunc modum, cognoscendi nempe futura in seipso, positive defendeo. Conclusio haec est S. Thomæ, & noslorum, itemque, falso teſte Martinez contr. 3. disp. 6. ſec. 1. Nominalium, & Scotistarum. Quamvis de Scotistis fors universaliter non sit verum) contra Thomistis. Prob. 1. authoritate Angelici, & textibus num. 336. & 339. cit. insuper idem in 1. disp. 38. quæſt. 1. art. 5. ad 3. ait: At illa Divina cognitionis transit supra contingens, etiam si futurum sit nunc, sicut transit visus nostri supra ipsum, dum ej. Similia habet ad 4. & ad 6.

Iterum ad 7. dicit. DEUS non tantum cognoscit ea, que sunt nobis praesentia, sed que sunt nobis præterita, & futura, supra que tamen omnia intuitus Diuinus cadit, secundum quod suis temporibus praesentia sunt. Et art. 4. ejusdem questionis in corp. sic habet: Omnia ergo illa, que habent esse in sua natura, secundum quodcumque tempus DEUS ab æternō scivit, & apprehendendo natum ipsorum, ut videndo ea esse non tantum in co-

I 2 cum

ARTICULUS IV.

Solvitur objectio primaria contra primam conclusionem.

O B. Praescientia DEI esset necessarii vera, & æterna: ergo omnia necessarii fierent, prout DEUS præscivisset, & nihil fieret liberè: hoc admittit non potest: ergo nec praescientia, prob. conf. Si res non fuerint necessarii, tunc vel praescientia posset falsificari, vel mutari, vel tolli, vel impediti: nihil horum dici potest: ergo, prob. min. Non primum; quia praescientia est necessarii vera: non secundum; quia est immutabilis: non tertium ex eodem capite: non quartum; quia, quod est ab æternō, non potest impedi ab aliquo primum existente in tempore; alias Antichristus posset impedit homicidium Caini: ergo. Resp. dīst. ant. praescientia DEI esset necessarii vera ne cessitate antecedente, neg. ant. consequente, que non tollit libertatem, conc. ant. & neg. conf. ad prob. neg. min. & dico, quod possit impedi, ad prob. dīst. ill. quod est ab æternō, non potest impedi ab aliquo existente in tempore, si illud non iam objectivè existat ab æternō, & illud æternum non connectatur cum hoc existente in tempore. conc. ant. febus. neg. ant. & conf. Ex hoc autem non sequitur, quod Antichristus possit impedit homicidium Caini: quia hoc non habet connexionem

cum existentia Antichristi: at poterit Antichristus impeditre prædictionem peccatorum ab eo patranderum, heut & præscientiam eorumdem.

357. Dices 1. DEUS jam fecit, Antichristum peccatum, & Antichristus potest tamen juxta nos non peccare: ergo potest falsificare scientiam DEI prob. conf. Bonum est consequentia: DEUS fecit me peccare, & ego non pecco: ergo ego falsifico scientiam DEI: ergo etiam ista est bona: DEUS fecit me peccare, & ego possum non peccare: ergo possum falsificare scientiam DEL resp. neg. conf. qui Antichristus non potest facere sensum compositum, sed tantum divisum: neque potest tollere scientiam, sed tantum impedire. Ad prob. conc. ant. neg. conf. quia illa duas propositiones 1. mihi antecedentis dicunt sensum compositum, adeoque legitima est consequentia: at propositiones 2. dii antecedentis dicunt tantum sensum divisum (aliás non essent verae,) adeoque non infertur consequentia. Verum est, quod priores etiam duae propositiones sint falsae, adeoque & consequens materialiter sumptum sit falsum: quia autem supponuntur ut verae, consequentia falso est formaliter bona. At in 2. enchyramate, cum propositiones sumuntur ut re-aliter verae, adeoque in sensu diviso, consequens & materialiter, & formaliter falsum est.

358. Jam autem, quod aeternum possit impediri ab existente in tempore, debet intelligi, non ex suppositione, quod jam existat; (hoc enim effici tolli, non impedit; quia impedit effici facere, ne unquam detur) sed sic, quod ens physice existens in tempore possit facere, ne alterum ab aeterno extinguitur: sic si judas non peccasset, DEUS ab aeterno non habuisset præscientiam de ejus peccato. Notandum autem est, quod etiam peccatum Judæ jam extiterit obiectiva ab aeterno, hoc est, ab aeterno fuerit cognoscibile tanquam futurum suo tempore, & sic modo fuerit præsuppositum ad præscientiam Divinam: ergo potest intelligi, quod si illa futurito peccati non sufficeret, præscientia, quam DEUS modo habet, impedita sufficeret, & DEUS aliam habuisset.

Notandum ulterius, scientiam DEI impediens, vel determinans, non tam ratione existentia physica, actualiter jam existentis, quam ratione existentia obiectiva, seu ratione cognoscibilitatis obiecti, quae jam, ut dictum, suo modo datur ab aeterno: unde præscientia DEI est impeditabilis ab aliquo physice existente in tempore, non ut actualiter jam existente (nec enim actualis existentia debet dari, quando datur impeditio) sed ut existente obiectiva, quam existentiam jam habet ab aeterno: & sic impenitentia Judæ non actualiter, sed obiective existens, impedivit præscientiam de ejus salute: quod si illa futura non sufficeret, adeoque non sufficeret obiectiva existens, seu cognoscibilis ab aeterno, DEUS habuisset præscientiam aliam de ejus salute.

359. Dices 2. Si præscientia DEI daretur, ea effici causa futurorum: ergo tolleret libertatem, ant. prob. ex S. August. lib. 6. de Trinit. cap. 10. si dicentes: Non enim hec, que creata sunt, ideo sciuntur à DEO, quia facta sunt: ac non potius ideo facta sunt, vel mutabilia, quia immutabilitas à DEO sciuntur. & lib. 15. de Trinit. cap. 13. Quia ergo scivit, creavit; non quia creavit, scivit;

pit; nec aliter ea scivit creata, quam creanda. Hæc objectio fusus est deducenda; quia alii integrum hac de re questionem instituunt. Recolendum itaque 1. scientiam DEI dividit in scientiam simplicis intelligentiae, & scientiam visionis. Secundum recolendum, aliquando omnem scientiam DEI, etiam simplicis intelligentiae, visionem appellari. Ita expressè Angelicus quest. 2. de veritate art. 9. ad 3. scribit: Nihil probabit aliquando omnem scientiam Divinam visionem dici: aliquando vero solam illam, præteriorum, prejacentem, & futurorum. Et hæc est stricta acceptio scientie visionis. 3. Scientiam artificis, qua dirigitur ad opus faciendum, quæcumque est ipsa ars, non esse visionem operis jam facti, sed tantum factibilis; ridiculus enim esset artifex, qui, cum se ferret, vel videret opus jam factum, vellit illud primùm dependenter ab hac sua scientia, vel visione facere.

360. Jam vero, quod scientia visionis, strictè dicta, præsupponat opus jam factum, vel factum jam futurum, pro priori ad scientiam, constanter docent SS. PP. assertentes, non id est res fieri; quia à DEO præscientur, sed id est præfici; quia fiunt, aut futura sunt. Sic S. Justinus M. lib. questionum Christianis à gentibus positarum quest. 38. ait: Nec causa est ejus, quod futurum est, prenotio, sed quod futurum est, causa est prenotio; neque enim prenotio sequitur, quod futurum est, sed quod futurum est, prenotio. Origenes lib. 7. in cap. 8. ad Rom. v. 29. Non propterea erit aliquis; quia id sit DEUS futurum: sed quia futurum est, sicut à DEO, antequam fiat. S. Hieronymus in cap. 26. Jerem. ad verba: Noli subtrahere &c. Non enim ex eo, quod DEUS sicut futurum aiquid, idcirco futurum est: sed, quia futurum est, Dominus novit, quasi prædictum futurum. S. Augustinus lib. 5. de civitate DEI cap. 10. Neque enim id est peccatum hominis quia DEUS illum peccatum præscivit. Tm id est non dubitabit ipsum peccare, cùm peccat, quia ille, cuius præscientia fata non potest, non futura, non fortunata, non aliud, sed ipsum peccatum esse præscivit, qui si nolit, utique non peccat. Sed si peccare noluerit, etiam hoc ille præscivit.

Nec dicas, S. Augustinum tantum dicere, præscientiam non esse causam peccatorum, esse tamen causam bonorum operum; nam S. Augustinus exemplo præscientie de peccato vult probare, quod præscientia non tollat libertatem in ordine ad opera bona, ad quæ nos leges obligant: & ad preces, de quibus immediate ante meminimus foret autem argumentatio indignata tanto. Doctore, si rationem afferret, quanam non existimat quadrare præcipue parti illius materiae, de qua ex profeta aegab. videatur Ruiz de Montoya de scientia DEI disp. 33. sect. 3. & sect. 4. ubi adducit plurimorum adhuc SS. PP. textus pro nostra sententia.

361. Nunc in forma neg. ant. intellectum de scientia visionis strictè dicta, & quidem formulariter accepta, sicut & de causa, immediate & per se confluente actum primum proximum: (an enim scientia visionis realiter, & virtualiter identificetur decreto DEI, quod est causa, constitutus actum primum remorum (ex quo capite deinde salvatur libertas actus 2. dii) difficultas est, inferius decindenda, quando de virtuali indivisibilitate de-

creti disp. 3. quest. 1. art. 5. agemus. SS. PP. non intelligendi sunt de scientia visionis, sed de scientia simplicis intelligentiae, qua scilicet rem non ostendit, sed factabilem, seu possumibilem, & se habet sicut scientia artificis, seu ars artificis dirigens. Hinc etiam est, quod à S. Augustino lib. 6. de Trinit. c. 10. scientia DEI, quia est causa eorum, quæ facta sunt, dicatur. Ars quedam omnipotens, atque sapientia DEI: qui textus à S. Thoma q. 2. de veritate art. 14. in corp. citatur. Verba Angelici sunt: Præterea scientia DEI est quedam ars rerum creendarum, sicut dicit Augustinus in sexto de Trinitate, quod Verbum est ars plena omnium rationum viventium: sed ars est causa artificiorum: ergo scientia DEI est causa rerum creendarum. Unde etiam Angelicus tantum vult, scientiam simplicis intelligentiae, non vero scientiam visionis, strictè dictam, esse causam rerum.

Quæ mens Angelici ulterius paterit 1. part. quest. 14. art. 8. in corp. ubi ait: Dicendum, quod scientia DEI est causa rerum; sic enim scientia DEI se habet ad omnes res creatas, sicut scientia artificis se habet ad artificia: scientia autem artificis est causa artificiorum, eoque artifex operatur per suum intellectum. Quod autem eodem art. ad 3. dicat, res naturales esse medias inter scientiam DEI, & scientiam nostram, rectè dicit; quia nos non habemus scientiam de faciendo illis, sed tantum de factis. Idem S. Doctor eodem articulo in corp. docet, formam intelligibilem, seu scientiam habere ad oppofita, hoc est, esse compofibilem cum effectibus oppositis: quod item non convenit scientia visionis strictè dicta, quæ videt effectum determinatum; sed tantum scientia simplicis intelligentiae, quæ videt possibilia contraria: quælibet indifferens ad existentiam effectus. Iterum eadem questione art. 9. ad 3. ait S. Doctor: Non est in scientia DEI, ut illa sit: sed quod est possit: quod utique referitur ad scientiam simplicis intelligentiae, quæ possibilia habet pro objecto.

362. Dices ult. 1. Juxta S. Thomam scientia DEI, quia est causa futura, est libera: sed scientia simplicis intelligentiae est necessaria in representando. conc. min. in operando. neg. min. & conf. quia, ut in actu secundo inflatur uno modo directivè, non haberet ex se necessariò, sed haberet à libero decreto DEI, ut scilicet ars à voluntate artificis.

Dices iterum, Angelicus q. 2. de veritate art. 14. obiecti sibi textum Origenis, citatum à nobis num. 360. & ad 1. respondet, Origenem tantum velle dicere, quod scientia DEI non sit causa inducens necessitatem in facto: per illud autem, quod dicat: ideo DEUM scire; quia futurum est, non importari causam effendi: sed tantum inferendi: Resp. hoc ipso ex S. Doctori debet negari, quod scientia visionis strictè dicta, & formulariter accepta, sit causa immediata per se effectus; nam sic inferret necessitatem. Dein Angelicus r. p. q. 14. a. 8. ubi eandem sibi objectionem facit, expōnit Origenem de scientia DEI purè speculative tali, & præcindendo ab adjuncta voluntate Divina, sine qua non causat; nam non causat, nisi scientia approbationis, seu complexum ex decreto, & scientia: neque tamen hæc causat id, quod DEUS sit jam existens: sed aliquid subsequens,

364. Tandem Ruiz de Montoya de scientia DEI disp. 33. sect. 2. num. 21. afferit, posse dici